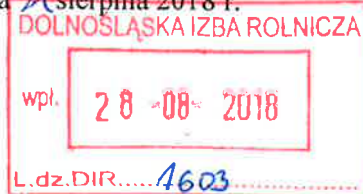

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Znak sprawy: ZON.zk.270.130.2018

Warszawa, dnia 28 sierpnia 2018 r.

Pan Leszek Grała

**Prezes
Dolnośląskiej Izby Rolniczej
we Wrocławiu**

Odpowiadając na pismo z dnia 16.07.2018 r. (znak sprawy: DIR/1351/2018), uprzejmie informuję, że Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy w Puławach ogłasza występowanie suszy rolniczej, gdy obliczone wartości Klimatycznego Bilansu Wodnego (KBW) dla gminy są niższe od wartości krytycznych KBW określonych w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 marca 2017 r. w sprawie wartości klimatycznego bilansu wodnego dla poszczególnych grup i gatunków roślin uprawnych i gleb (Dz. U. poz. 732).

Dla wszystkich monitorowanych 14 grup i gatunków roślin opracowywane są, co dekadę mapy i tabele, przedstawiające zasięg suszy rolniczej. Monitoring Suszy Rolniczej w Polsce prowadzony jest dla następujących grup i gatunków roślin: zbóż ozimych, zbóż jarych, kukurydzy na ziarno, kukurydzy na kiszonkę, rzepaku i rzepiku, ziemniaka, buraka cukrowego, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek oraz roślin strączkowych.

Wystąpienie wartości krytycznej oznacza obniżenie plonów o 20% z powodu deficytu wody. To obniżenie plonów wyznaczane jest dla gminy dla danego roku w stosunku do plonów uzyskanych przy średnich wieloletnich warunkach pogodowych.

System Monitoringu Suszy Rolniczej oparty jest na sześciodekadowych danych, albowiem w przypadku jednostkowego opadu różnica sumy opadu pomiędzy bliskimi miejscowościami może się różnić, natomiast przy agregacji sumy opadu dla dłuższego okresu obejmującego 61-62 dni, różnice są mniejsze i uprawniają do zastosowania procedury interpolacyjnej. Okres sześciu dekad do określenia suszy rolniczej został wybrany z powodu najlepszej oceny deficytu wody na plonowanie roślin.

Agregacja okresu do sześciu dekad pozwala na lepsze określenie obniżenia plonu końcowego z powodu wystąpienia niedoboru wody.

Należy ponadto zauważyć, że prowadzony System Monitoringu Suszy Rolniczej przedstawia zagrożenie wynikające tylko i wyłącznie ze strat w plonach wynikających z niedoboru wody dla roślin. Natomiast System nie uwzględnia wpływu innych warunków atmosferycznych decydujących o plonie.

W sytuacji ogłoszenia przez IUNG-PIB komunikatu o stwierdzeniu wystąpienia suszy na terytorium gminy, oznacza to, że plony końcowe na jej terenie będą niższe z powodu deficytu wody o 20% w stosunku do plonów uzyskanych przy średnich wieloletnich warunkach pogodowych. Ta obniżka plonu z powodu suszy jest stosunkowo duża, a występujące niedobory wody niewątpliwie powodują obniżkę plonów, a IUNG-PIB dopiero przy stosunkowo dużych niedoborach wody ogłasza suszę dla tej uprawy, wówczas, gdy obniżka plonów będzie wynosiła przynajmniej 20%.

Jednocześnie informuję, że podstawą opracowania systemu są wieloletnie doświadczenia Instytutu w zakresie budowy modeli prognoz plonów oraz unikatowa w skali światowej baza danych glebowych charakteryzujących w skali kraju zróżnicowanie retencji wodnej siedliska glebowego.

Opracowany System zawiera aplikacje komputerowe, integrujące dane meteorologiczne, potrzebne do obliczenia klimatycznego bilansu wodnego oraz dane z cyfrowej mapy glebowo-rolniczej, obrazującej przestrzenne zróżnicowanie retencji wodnej różnych kategorii agronomicznych gleb. W Systemie Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce wykorzystywano są dane z:

- 59 stacji synoptycznych IMGW¹ (stacji meteorologicznych I i II rzędu sieci pomiarowo-obszaryjnej),
- 480 posterunków opadowych IMGW,
- 39 stacji meteorologicznych COBORU²,
- 55 stacji automatycznych IUNG-PIB,
- 33 stacji Ośrodków Doradztwa Rolniczego.

Aktualnie (stan na 30.07.2018 r.) wykorzystywane są dane z 666 punktów pomiarowych, to jest więcej o 133 punkty niż w 2017 roku.

Równocześnie informuję, że w IUNG-PIB trwają obecnie badania nad możliwością wykorzystania satelitarnych obrazowań radarowych do monitoringu zasięgów suszy rolniczej. Obrazowania radarowe mają przewagę nad innymi obrazowaniami satelitarnymi, polegającą na możliwości wykonywania zdjęć podczas zachmurzenia i w nocy. Na chwilę obecną ich wykorzystanie jest jednak dość ograniczone ze względu na brak sprawdzonych modeli plonu dla różnych roślin uprawnych i konieczność wykorzystania dużej mocy obliczeniowych do przetwarzania danych. W związku z wyraźnym preferowanym stosowaniem innowacyjnych metod,

---

¹ Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowy Instytut Badawczy Warszawa.

² Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych Słupa Wielka.

jak również z powodu zaistnienia możliwości zastosowania nowoczesnej techniki w rolnictwie, IUNG-PIB rozwija metody służące do coraz bardziej precyzyjnego wyznaczania obszarów z suszą.

Działania Instytutu ukierunkowane są na systematyczne wykorzystanie nowych technologii, które służą zwiększaniu oraz dokładniejszemu wyznaczeniu obszarów dotkniętych suszą rolniczą. Dokładność wyników monitoringu suszy rolniczej przedstawianych przez IUNG-PIB, można zwiększyć, wykonując zobrażenia teledetekcyjne wykorzystujące kamery multispektralne, montowane na bezzałogowych statkach powietrznych (BSP). Teledetekcja jest jednym z elementów działań, która będzie wykorzystana w Systemie Monitoringu Suszy Rolniczej.

Niezależnie od powyższego należy zaznaczyć, że wilgotność gleb użytków zielonych zależy od dwu czynników, tj. klimatycznego bilansu wodnego oraz poziomu zwierciadła wody gruntowej. Poziomy wody gruntowej mogą być określane w oparciu o szczegółowe mapy dla kraju, które jak do tej pory nie zostały jeszcze opracowane. IUNG-PIB tym zakresem badań środowiskowych dotyczących poziomu wód gruntowych nie zajmuje się. W związku z powyższym brak jest aktualnie możliwości określenia klimatycznego bilansu wodnego dla użytków zielonych.

Kwestie powoływania komisji do spraw szacowania zakresu i wysokości szkód spowodowanych przez niekorzystne zjawiska pogodowe regulują natomiast przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 187, z późn. zm.).

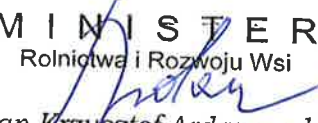
Odnosnie do przepisów dotyczących możliwości wprowadzenia stanu klęski żywiołowej informuję, że tematykę tą reguluje Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. poz. 483, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2017 r., poz. 1897).

W rozdziale XI Konstytucji RP art. 228 pełni funkcję regulacji ogólnej wyznaczającej podstawowe zasady dotyczące wszystkich stanów nadzwyczajnych. Art. 228 ust. 1 wprowadza kryteria, które jako pierwsze są brane pod uwagę przy ocenie konieczności wprowadzenia któregoś ze stanów nadzwyczajnych - a mianowicie wprowadzenie stanu nadzwyczajnego może nastąpić w sytuacjach szczególnych zagrożeń oraz jeżeli zwykłe środki konstytucyjne są niewystarczające. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy o stanie klęski żywiołowej - klęska żywiołowa to "katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem". Artykuł 232 Konstytucji RP określa przesłanki wprowadzenia stanu klęski żywiołowej na terytorium Polski, jego możliwy zakres terytorialny i ramy czasowe, a także tryb jego wprowadzenia i przedłużenia. Zgodnie z ww. przepisem w celu zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia

Rada Ministrów może wprowadzić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 30 dni, stan klęski żywiołowej na części albo na całym terytorium państwa. Przedłużenie tego stanu może nastąpić za zgodą Sejmu. Kwestię inicjatywy w tym zakresie precyzuje art. 5 ust. 1 ustawy o stanie klęski żywiołowej, wskazując, że może to nastąpić z własnej inicjatywy Rady Ministrów (z urzędu) lub na wniosek właściwego wojewody. Ten ostatni organ ma kompetencję do wnioskowania o wprowadzenie stanu klęski żywiołowej jedynie w odniesieniu do administrowanego przez siebie województwa, odpowiednio do obszaru objętego klęską żywiołową. Uprawnienie wojewody jest uzasadnione faktem, że wojewoda administruje określonym obszarem kraju. Konstytucja nie określa formy prawnej decyzji Rady Ministrów o wprowadzeniu stanu klęski żywiołowej. Zgodnie natomiast z art. 5 ust. 1 ustawy o stanie klęski żywiołowej, następuje to w formie rozporządzenia. Należy w nim określić przyczyny, datę wprowadzenia oraz obszar i czas trwania stanu klęski żywiołowej, a także, w zakresie dopuszczonym, rodzaje niezbędnych ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela (art. 5 ust. 2 ustawy o stanie klęski żywiołowej). Określenie czasu trwania stanu klęski żywiołowej powinno nastąpić przez wskazanie okresu oraz daty końcowej. Rozporządzenie o wprowadzeniu stanu klęski żywiołowej podlega ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw oraz podaniu do publicznej wiadomości (art. 5 ust. 3 i 4 ustawy o stanie klęski żywiołowej), jest ono aktem o charakterze jednostkowym, gdyż ustanawia konkretny stan nadzwyczajny na określonym terytorium. Jednocześnie jednak ma ono charakter powszechny, gdyż w sposób generalny i abstrakcyjny określa konsekwencje wprowadzenia stanu nadzwyczajnego w postaci ograniczeń praw i wolności jednostki.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy zauważyć, że suszę można zakwalifikować, jako stan klęski żywiołowej. Wydaje się jednak, że należałoby rozważyć, przed ewentualnym wprowadzeniem takiego rozwiązania przez Radę Ministrów, czy środki, które się stosuje w stanie klęski żywiołowej takie jak np. różne rodzaje ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela czy użycie wojska, będą adekwatne w tej sytuacji i czy przyczynią się do rozwiązania problemu, jakim jest susza.

Ponadto, w czasie stanu nadzwyczajnego oraz w ciągu 90 dni po jego zakończeniu nie może być skrócona kadencja Sejmu, przeprowadzane referendum ogólnokrajowe, nie mogą być przeprowadzane wybory do Sejmu, Senatu, organów samorządu terytorialnego oraz wybory Prezydenta Rzeczypospolitej, a kadencje tych organów ulegają odpowiedniemu przedłużeniu. Wybory do organów samorządu terytorialnego są możliwe tylko tam, gdzie nie został wprowadzony stan nadzwyczajny.

MINISTER
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Jan Krzysztof Ardanowski

DOLNOŚLĄSKA IZBA ROLNICZA WE WROCŁAWIU

L. Dz. DIR/1351/2018

Wrocław, 16.07.2018 r.

Jan Krzysztof Ardanowski
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Zarząd Dolnośląskiej Izby Rolniczej, mając na uwadze katastrofalne skutki tegorocznej suszy, wnioskuję o zmianę sposobu monitorowania ilości opadów i ogłaszania suszy przez Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. W naszej ocenie konieczna jest zmiana sposobu wyliczania klimatycznego bilansu wodnego, gdyż obecnie nie odzwierciedla on stanu faktycznego. Raporty IUNG znacznie odbiegają od rzeczywistej sytuacji na polach, czego skutkiem jest brak możliwości ubiegania się przez rolników o wsparcie ze strony państwa. Nie uwzględniają one również bilansu wodnego dla użytków zielonych. Ponadto wielu rolników uprawia trawy na nasiona oraz trawy i mieszanki traw z motylkowatymi drobnonasiennymi na paszę, które także nie są uwzględniane w raportach. Uważamy, że w dalszym ciągu jest zbyt mało punktów pomiarowych, z których pochodzą dane do wyznaczania KBW. Często w obrębie jednej gminy występują kolosalne różnice w ilości opadów. Należałoby poszerzyć kompetencje komisji suszowych tak, aby mogły one indywidualnie w trakcie szacowania strat podchodzić do tematu, a nie tylko opierać się na komunikatach IUNG. W tym miejscu wnioskujemy o uznanie suszy w uprawie kukurydzy (na ziarno i zielonkę) oraz ziemniaka na terenie gmin: Wińsko, Wołów i Brzeg Dolny w Powiecie Wołowskim. W/w uprawy ewidentnie ucierpiały wskutek suszy, choć wg raportów IUNG nie stwierdzono jej występowania w tych uprawach na terenie wspomnianych gmin, co tylko dowodzi ułomności całego systemu monitoringu suszy.

Ponadto Zarząd Dolnośląskiej Izby Rolniczej, na wniosek rolników oraz delegatów Rady Powiatowej Dolnośląskiej Izby Rolniczej w Kamiennej Górze, stanowczo wnioskuję o natychmiastowe ogłoszenie stanu klęski suszy w rolnictwie na terenie Powiatu Kamiennogórskiego. Dnia 6 lipca 2018 roku na terenie gminy Lubawka odbyło się posiedzenie Rady Powiatowej DIR w Kamiennej Górze, w którym uczestniczyło 30 hodowców bydła z Powiatu Kamiennogórskiego. Tematem przewodnim spotkania była susza występująca w regionie. Uczestnicy spotkania podjęli decyzję o wystąpieniu do stosownych Instytucji z wnioskiem o uznanie klęski suszy w rolnictwie na terenie Powiatu Kamiennogórskiego oraz rozszerzenie zakresu upraw objętych szacowaniem strat spowodowanych suszą o pozostałe rośliny, które nie są jeszcze objęte systemem monitoringu. Dolnośląska Izba Rolnicza dostrzegając powagę problemu i ogrom strat ponoszonych przez

DOLNOŚLĄSKA IZBA ROLNICZA WE WROCŁAWIU

---

hodowców z Powiatu Kamiennogórskiego w pełni popiera te postulaty. Powiat Kamiennogórski to około 5 500 tys. sztuk bydła utrzymywanego w nowoczesnych gospodarstwach rodzinnych, które w rozwój hodowli zainwestowały znaczne środki finansowe pochodzące często z kredytów. Brak wsparcia spowoduje, że znaczna część hodowców będzie zmuszona do redukcji pogłowia bydła lub wręcz likwidacji stad z uwagi na brak paszy.

Nie zgadzamy się z tym, że przez złe przepisy rolnicy nie będą mogli skorzystać z instrumentów pomocowych, które chociaż w niewielkim stopniu pozwolą zrekompensować im ogromne straty.

[Handwritten signature]

PREZES IZBY
[Handwritten signature]
Leszek Grala